

УДК 801.675

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Юрчук В.П., д.т.н.,

Козловський А.Г.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)

Приймаючи участь у міжнародних стажуваннях, програмах обміну, ми повертаємось в свої вищі навчальні заклади, щоб донести до наших студентів ті знання, які здобуті та використовуються у цілому світі. Виконуючи таке завдання (до речі зовсім не просте), нам необхідно реалізувати ті ідеї та наміри, що зроблять в перспективі значний внесок у глобальний розвиток науки та техніки в нашій країні. Тому для розвитку вказаних рекомендацій та виконання вищеописаних цілей, які обґрунтовані новизною та порядком впровадження в освітній процес наших вищих навчальних закладів, здійснення вищеописаних цілей потрібно розпочати із здійснення першого кроку становлення, тобто удосконалення системи освіти шляхом переформування процесу навчання в наших інститутах та університетах під потреби сучасного ринку праці.

Виконуючи постановку даного завдання, у статті висвітлено аспекти проблематики у існуючій системі освіти у вищих навчальних закладах України, розкрито старі та нові принципи методики викладання, розглянуто засади розвитку освітнього процесу у вищих навчальних закладах на основі введення інновацій, пошуку ефективних підходів викладання та ліквідації розбіжностей, що склалися в результаті неможливості повного застосування Болонського процесу в навчальних установах. Зокрема зосереджено значну увагу на груповій формі навчання як виду організації навчального процесу, розкрито його принципи та наведено основні засади його організації. У статті також описано інші, важливі та ключові фактори розвитку та модернізації освіти в Україні.

Також приділено важливу роль процесу формування новітньої бібліотеки, як основної бази отримання знань для студентів, вжито інших рекомендацій, наукових методик та засобів для проведення «внутрішніх» реформ в «навчальних одиницях» різних рівнів акредитації. Показано також процес запозичення деяких аспектів та наслідування форм навчання західноєвропейських університетів, що сформували власні підходи до високої організації навчально-

освітнього процесу, чим і зарекомендували себе на «світовій арені» серед інших провідних навчальних закладів Європи та світу.

Ключові слова: шляхи розвитку, Болонський процес, принцип методики викладання, груповий проект, групова форма.

Постановка проблеми. Після введення Болонського процесу в систему освіти України відбулися суттєві зміни, що, в першу чергу, визначають якість освіти, але станом на сьогодні існує низка проблем, зокрема, пов'язаних із не розкриттям його, Болонського процесу як функціоналу у повній формі. При цьому не було чітко обумовлено шляхи їх остаточного вирішення Програмою дій, щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цілями впровадження Болонського процесу [1] не було визначено пункт створення ідентичних систем освіти у різних країнах, натомість – спрощення процесу обміну студентами між членами-учасниками [2] та ряд інших проблем.

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є висвітлення освітніх процесів в Україні, необхідність проведення реформи освіти шляхом втілення нового систематичного підходу та нової методики викладання, описаних в даній статті.

Основна частина. Україна за 28 років незалежності показала себе як сильна держава з досвідченими молодими кадрами, широкими можливостями та потенціалом. З кожним роком в нашій країні все більше стає молодих учених, провідних спеціалістів, винахідників, інноваторів в різних галузях. Багато із них, на превеликий жаль, покидають свою країну під впливом різних обставин, але більшість – патріоти, які цінують свою країну та докладають надмірних зусиль для її перспективного розвитку.

Тому, приймаючи участь у міжнародних стажуваннях, програмах обміну та волонтерських рухах, ми повертаємось, щоб донести до інших ті знання, здобуті у цілому світі, щоб реалізувати ті ідеї та наміри, що зроблять значний внесок у глобальний розвиток науки та техніки. Саме тому, для вищеописаних цілей потрібно розпочати із здійснення першого кроку становлення, тобто удосконалення системи освіти шляхом переформування процесу навчання під потреби сучасного ринку праці.

Офіційно Болонський процес розпочався у 2005 році, коли було підписано Спільну декларацію міністрів освіти Європи "Європейський простір у сфері вищої освіти" [2], але фактично він вступив в силу значно пізніше, оскільки національні освітні інстанції не були готові «переосмислити» швидкими темпами свою діяльність.

Детальніше про перші проблеми впровадження Болонського процесу, зокрема того, що «...університети України не беруть на себе роль методологічних центрів, новаторів та піонерів суспільних перетворень...», детально висвітлено в джерелі [3].

Складність переходу до Болонського процесу до кінця не подолано і досі, оскільки при скороченні надлишкової кількості навчальних напрямів і спеціальностей постало питання модернізації системи освіти таким чином, щоб вона задовольняла усім принципам договору – що потребувало значної кількості затрат та часу.

Сьогодні в усіх ВНЗ освітні процеси відбуваються відповідно до вимог Болонського процесу, але досі є нюанси та розбіжності. Так одні університети помітно вириваються в лідери за рахунок раціонального використання можливостей та ресурсів, тоді ж як іншим притаманна консервативна політика, що є ефективною, можливо навіть більш економічною, але дає лише базову освіту та базові «застарілі» поняття.

Під принципом «застарілості» слід розуміти викладання класичними методами навчання за схемою «лектор – студент» або «студент - викладач». Іншою причиною для аргументації виступає відсутність факторів розвитку та нововведень, зокрема застосування нових методик викладання, використання комп'ютерних та технічних засобів як з боку викладача, так і з боку студента, а затвердження стандартів вищої освіти відбувається рішенням Міністерства освіти та науки України [4].

Для виконання поставленої цілі, описаної на початку статті, на наш погляд, необхідно виконати наступні завдання:

1. Подолання дуалістичних відносин «студент - викладач» шляхом впровадження групової форми навчання.
2. Зміна підходу до викладання із переосмисленням дидактичних принципів та методик відомих педагогів щодо модернізації освітніх процесів викладання.
3. Формування спеціалістів як вузького так і широкого профілю за рахунок детального вивчення конкретних тем за спеціальністю.

Для забезпечення виконання цих умов слід розглядати навчальні інстанції не лише як педагогічні та підготовчо-фахові заклади, а як конкурентоспроможні установи, що ведуть боротьбу за ринки працевлаштування своїх випускників, організовуючи нові компанії та відкриваючи своїм випускникам, нові можливості на шляху отримання успіху.

Шляхами розвитку напрямку новітньої освіти є:

- перш за все, організація на високому рівні таких складових особливостей викладання, як актуальність тем, змістовність предмету, визначення потреб студентів, модернізація бібліотек,

сайтів кафедри та систем типу «Електронний Кампус».

- групова форма навчання, яка є новою формою організації процесу навчання, що потребує використання нової методики викладання.

Організація даної форми полягає у об'єднанні студентів в групи із двох-трьох чоловік. Постановка роботи включає видачу викладачем групових завдань (розподіл обов'язків та обговорення відбувається всередині групи), так і на індивідуальних заняттях.

Створення групової форми навчання спрямоване на здобуття студентами навиків роботи в команді та розвиток комунікабельності. Станом на сьогодні більшість провідних компаній, наймаючи працівників на роботу, пропонують пройти психологічні тести різного роду та пройти тест на комунікабельність.

Розподіл студентів за групами представлено на рис. 1.

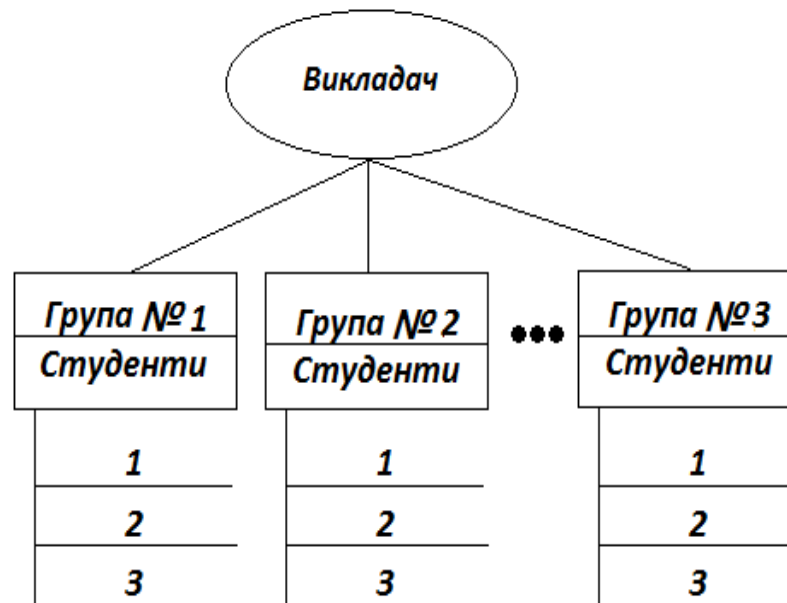

Рис.1. Внутрішній розподіл студентів на мінігрупи - ключова форма організації процесу навчання

Дана форма навчання сприяє формуванню відповідальності за визначені групою обов'язки. Якщо склад групи містить три і більше учасників, як правило, на чолі кожної закріплюється відповідальний студент (як у нас староста групи) за виконання проекту. При цьому вибір лідера відбуватиметься внутрішньо через певний проміжок часу і роботи, виконання своїх обов'язків та роботи в команді.

Окрім того, студенти формують професійні навички, розвивають відповідальність та інші важливі здібності. Ключовою перевагою є обговорення студентами теми виданого проекту в зручний для кожного із них час.

Виконання індивідуальних завдань також відіграє важливу роль в процесі оцінювання студента - поділ семестру на два пів-семестри, що дає змогу глибше захопити конкретні теми навчання та провести за ними перевірку знань.

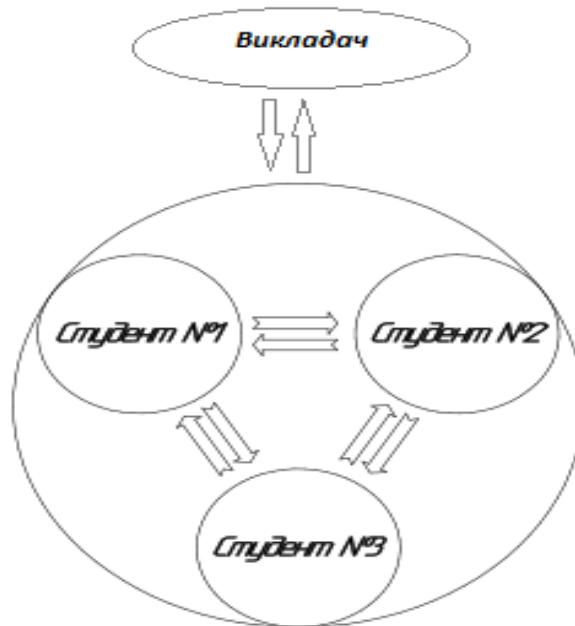

Рис.2. Міжгрупові зв'язки студентів та викладача

Альтернативою виступає два фактори навчання: *періодична зміна викладачів* (із залученням представників інтернаціональних обмінів) та введення *підсумкових модулів* для оцінювання теми (подібно існуючій системі освіти у медичних навчальних структурах).

Таким чином, процес навчання, в основному, націлений на виконання групових робіт, а не індивідуальних, що сприяє залученню студентів до розробки стартап-проектів, таких як:

- оновлення наукової (електронної) бібліотеки як головного ресурсу доступ до знань. Укладення договорів про вільне користування матеріалами бібліотек та архівів інших навчальних закладів, розміщених в даній країні.

- модернізація сайту відповідної кафедри також є актуальним завданням впровадження новизни розвитку, яка, в першу чергу, повинна надавати достовірну та актуальну інформацію, наприклад розміщення завдань, навчальної програми та вимог до виконання групових проектів. По друге, сайт повинен бути зручним для користування із використанням системи запису на обраний студентом навчальний курс (предмет), та враховуючи процеси міжгрупової комунікації у різних виглядах. По третє, бази даних для надсилання

виконаних робіт згідно графіку виконання (наприклад, раз в два тижні).

- сайт кафедри повинен містити відеозаписи семестрових лекцій, тобто запланованих для проведення занять.

- використання дидактичних принципів навчання, зокрема принципу науковості та методичних підходів дидактики [5].

Тоді виконання «модернізації» системи освіти буде сприяти втіленню актуальних тем з досягненнями сучасного прогресу та перспектив розвитку техніки та технологій в нашій країні.

Ліквідації розбіжностей, що склалися у вищих навчальних закладах в результаті неможливості повного застосування Болонського процесу в навчальних установах, вирішується за рахунок розробки актуального плану розвитку навчальної одиниці в країні на різних рівнях акредитації.

Висновки.

1. Існуюча система отримання знань у вищих навчальних закладах потребує внутрішніх передових та перспективних реформ у освітніх процесах України;

2. Наслідуючи освітні перебудови, Європейські університети давно знайшли підхід щодо реалізації власних прогресивних задумів, спрямованих на покращення якості освіти;

3. Україні, як молодій державі, ще належить пройти цей процес і, застосовуючи новітні засоби розвитку, успішно пройти цей прогресивний та бажаний шлях.

Література

1. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: вид-во Львівська політехніка, 2014. 168 с.
2. Спільна декларація міністрів освіти Європи "Європейський простір у сфері вищої освіти", Болонья, 19 червня 1999 року.
3. Згуровський М.З. Болонський процес – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі. Київський політехнік №37 від 11.11.2003р. 4 с.
4. Міністерство освіти та науки України [Електронний ресурс] : Геометрична оптика [Веб-сайт]. – Електронні дані. Київ:, URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення 01.05.2019р.).
5. Ягупов В.В. Педагогіка. Навчальний посібник. К.:Либідь, 2002. 560 с.

ВОЗМОЖНЫЕ ПУТИ РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Юрчук В.П., Козловский А.Г.

Принимая участие в международных стажировках, программах обмена, мы возвращаемся в свои высшие учебные заведения, чтобы донести до наших студентов те знания, которые получены и используются во всем мире. Выполняя такую задачу (кстати совсем не просто), нам необходимо реализовать те идеи и намерения, которые сделают в перспективе значительный вклад в глобальное развитие науки и техники в нашей стране. Поэтому для развития указанных рекомендаций и выполнения вышеописанных целей, которые обоснованные новизной и порядком внедрения в образовательный процесс наших высших учебных заведений, осуществления вышеописанных целей нужно начать с осуществления первого шага становления, то есть совершенствование системы образования путем реформирования процесса обучения в наших институтах и университетах под нужды современного рынка труда.

Выполняя постановку данной задачи, в статье освещены аспекты проблематики в существующей системе образования в высших учебных заведениях Украины, раскрыты старые и новые принципы методики преподавания, рассмотрены основы развития образовательного процесса в высших учебных заведениях на основе введения инноваций, поиска эффективных подходов преподавания и ликвидации разногласий, сложившихся в результате невозможности полного применения Болонского процесса в учебных учреждениях. В частности сосредоточено значительное внимание на групповой форме обучения как вида организации учебного процесса, раскрыты его принципы и приведены основные принципы его организации. В статье также описаны другие, важные и ключевые факторы развития и модернизации образования в Украине.

Также уделено важную роль процесса формирования новой библиотеки, как основной базы получения знаний для студентов, приняты другие рекомендации, научных методик и средств для проведения «внутренних» реформ в «учебных единицах» разных уровней аккредитации. Показано также процесс заимствования некоторых аспектов и подражания форм обучения западноевропейских университетов, сформировали собственные подходы к высокой организации учебно-образовательного процесса, чем и зарекомендовали себя на «мировой арене» среди других ведущих учебных заведений Европы и мира.

Ключевые слова - пути развития, Болонский процесс, принцип методики преподавания, групповой проект, групповая форма.

POSSIBLE WAYS OF DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

Yurchuk V., Kozlovsky A.

By participating in international internships, exchange programs, we return to our higher education institutions to bring our students the knowledge that has been gained and used throughout the world. By performing such a task (by the way, it is not at all easy), we need to realize those ideas and intentions that will make a significant contribution to the global development of science and technology in our country in the long run. Therefore, for the development of these recommendations and the fulfillment of the above-stated goals, which are grounded in the novelty and implementation of the educational process of our higher educational institutions, the above objectives need to be started with the implementation of the first step of formation, that is, the improvement of the education system by re-shaping the learning process in our institutes and universities in need modern labor market.

In carrying out this task, the article covers aspects of the problem in the existing system of education in higher educational institutions of Ukraine, reveals the old and new principles of teaching methods, examines the principles of development of educational process in higher educational institutions on the basis of the introduction of innovations, the search for effective teaching approaches and elimination of differences, resulting from the impossibility of full application of the Bologna process in educational institutions. In particular, considerable attention is paid to the group form of education as a type of organization of the educational process, its principles are revealed and the main principles of its organization are outlined. The article also describes other important and key factors for the development and modernization of education in Ukraine.

Also, the important role of the process of forming the modern library as the main base of obtaining knowledge for students, other recommendations, scientific methods and means for conducting "internal" reforms in "educational units" of different levels of accreditation are used. It also shows the process of borrowing some aspects and following the forms of teaching of Western European universities that have formed their own approaches to the high education and educational process organization, which has proven to be on the "world stage" among other leading European and world educational institutions.

Keywords - ways of development, the Bologna process, the principle of teaching methodology, group project, group form.